

KUOPIO

Käyttösuunnitelma 2026

**Hyvinvoinnin edistämisen lautakunnan
alainen toiminta**

Sisällysluettelo

Hyvinvoinnin edistämisen lautakunnan alaisen toiminnan käyttösuunnitelma	3
Johdanto.....	3
Liikunta, kulttuuri ja yhteisöpalvelut	3
Tavoitteet ja toimenpiteet	7
Valtuustoon nähden sitovat mittarit	9
Tuloslaskelmat.....	10
Investoinnit.....	13
Talousarvion sitovuus	15
Henkilöstösuunnitelma	16
Palveluprosessien toiminnan painopisteet, tuloslaskelmat ja lautakuntaan nähden sitovat mittarit	18
Kirjastopalvelut.....	18
Museopalvelut.....	20
Liikuntapaikkapalvelut	22
Yhteisöpalvelut	23
Kaupunginteatteri.....	25
Musiikkikeskus ja kaupunginorkesteri	26
Työ ja mielen hyvinvointi - Mieliteko 2.0	27

Hyvinvoinnin edistämisen lautakunnan alaisen toiminnan käyttösuunnitelma

Johdanto

Talousarvion käyttösuunnitelman tarkoitus

Talousarvion käyttösuunnitelmalla tarkoitetaan kaupunginvaltuuston hyväksymää toiminta- ja taloussuunnitelmaa yksityiskohtaisempaa toiminnallista ja taloudellista selvitystä tehtävistä ja määrärahoista. Käyttösuunnitelmilla toimielimet jakavat määrärahat ja tuloarviot vastuualueille sekä asettavat tarkennetut tavoitteet tuotettaville palveluille. Investointimäärärahat jaetaan eri hankkeille ja kohteille tarpeen mukaan.

Talousarvion käyttösuunnitelman laatimisen velvoite

Kuntalain mukaan valtuuston on vuoden loppuun mennessä hyväksyttävä kunnalle seuraavaksi kalenterivuodeksi talousarvio. Valtuuston hyväksytyä talousarvion kaupunginhallitus, jaostot ja lautakunnat päättävät talousarvion käyttösuunnitelmista eli tarkistavat talousarvioesityksiinsä sisältyneet alustavat esitykset käyttösuunnitelmiksi. Talousarvion täytäntöönpano-ohjeen mukaan toimielinten on laadittava talousarvioon perustuvat käyttösuunnitelmat talous- ja omistajaohjaus sekä strategia ja viestintä -vastuualueiden laatimassa aikataulussa.

Kaupunginhallitus hyväksyy Tilapalvelujen käyttösuunnitelman huhtikuussa 2026. Samassa yhteydessä annetaan jaostojen ja lautakuntien hyväksymät käyttösuunnitelmat kaupunginhallitukselle tiedoksi.

Liikunta, kulttuuri ja yhteisöpalvelut

Toimintaympäristö ja sen muutokset

Liikunta, kulttuuri ja yhteisöpalvelut edistävät asukkaiden hyvinvointia ja terveyttä sekä ehkäisevät asukkaiden sosiaalista eriarvoistumista. Liikunta, kulttuuri ja yhteisöpalvelut tuottavat ennaltaehkäiseviä palveluita, joilla vahvistetaan hyvinvointia, terveyttä, osallisuutta ja yhteisöllisyyttä sekä kaupungin vetovoimaisuutta ja pitovoimaa. Palveluihin kuuluvat kirjastopalvelut, museopalvelut, liikuntapaikkapalvelut, yhteisöpalvelut, kaupunginteatteri sekä musiikkikeskus ja kaupunginorkesteri.

Liikunta, kulttuuri ja yhteisöpalveluiden toimintaa ohjaavat Kuopion strategia ja sen eri toteuttamisohjelmat. Palveluiden toiminnan ja palvelutarjonnan kehittämistä on linjannut erityisesti Hyvinvoiva Kuopio -ohjelma. Hyvinvoiva Kuopio -ohjelman mukaisella, pitkäjänteisellä ja tutkittuun tietoon perustuvalla toimintakulttuurin sekä toiminnan kehittämisenä tähdätään kuopiolaisten nykyistä parempaan hyvinvointiin. Liikunta, kulttuuri ja yhteisöpalveluilla on keskeinen rooli, kun toimintaa kehitetään Kuopion hyvinvointikertomuksen ja kaupunkitasoisen hyvinvointisuunnitelman tavoitteiden ja painopisteiden linjassa muun muassa vuonna 2023 valmistuneiden Liikkuva Kuopio ja Kulttuuri Kuopio -ohjelmien toimenpiteissä. Näiden rinnalle toimintaa ohjaamaan on rakennettu Meidän Kuopio –osallisuusmalli. Osallisuusmallilla tavoitellaan asukkaiden osallisuuden parantamista kaupunkia kehitettäessä sekä kaupungin palvelutarjontaa suunniteltaessa ja toteutettaessa sekä asukastoimintaa ja lähidemokratiatoimintaa kehitettäessä kaupungin eri alueilla.

Kuopion kaupunginkirjasto tarjoaa kirjastopalvelut pääkirjastossa, 13 lähikirjastossa, kahdessa kirjastoautoissa sekä verkkokirjastossa. Kaavi ja Tuusniemi ostavat kirjastopalvelut Kuopiolta. Kahdeksan Kuopion kaupunginkirjaston lähikirjastoista on varustettu omatoimikirjastoiksi, ja asiakkaat pääsevät niihin rajoitetusti myös silloin, kun henkilökunta ei ole paikalla. Kuopion kaupunginkirjasto toimii opetus- ja kulttuuriministeriön asetuksella alueellisen kehittämistehdävän kirjastona alueenaan Etelä- ja Pohjois-Savo. Tässä tehtävässä Kuopion kaupunginkirjasto tukee toimialueensa yleisten kirjastojen kehittymistä, henkilöstön osaamista sekä edistää yleisten kirjastojen keskinäistä yhteistoimintaa. Opetus- ja kulttuuriministeriö resursoi tehtävän kokonaan. Kuopion kaupunginkirjasto on mukana paitsi alueellisessa, myös valtakunnallisessa ja kansainvälisessä kirjastoyhteistyössä.

Kirjastopalveluiden tehtävänä on ehkäistä maksuttomien ja helposti saavutettavien palveluiden avulla syrjäytymistä. Monilukutaito antaa yhdenvertaisia valmiuksia yhteiskunnalliseen osallistumiseen ja tukee positiivista demokratiakehitystä. Kirjasto tarjoaa kokoelmien, asiakas- ja tietopalvelujen, tilojen, pedagogisen toiminnan ja tapahtumien kautta yhdenvertaisia mahdollisuuksia sivistykseen, tietoon, oppimiseen, aktiiviseen kansalaisuuteen, demokratiaan ja sananvapauteen. Kirjastopalvelut kuuluvat sivistyksellisiin perusoikeuksiin ja kirjaston lakisääteisenä tehtävänä on edistää lukemista ja tehdä mediakasvatusta aineistojen, sisältöjen avaamisen, tietopalvelun ja muun toiminnan avulla, toimia kohtaamispaikkana tarjoten tiloja oppimiseen, harrastamiseen, työskentelyyn ja kansalaistoimintaan sekä edistää kulttuurista ja yhteiskunnallista vuoropuhelua. Kirjasto tarjoaa ja kehittää verkkopalveluja ja -aineistoja fyysisten aineistojen ja palveluiden rinnalla. Palveluiden yleinen digitalisoituminen lisää kuntalaisten avuntarvetta palvelujen ja tiedonlähteiden tavoittamisessa. Kirjastopalvelut tarjotaan kaikille kuntalaisille ja tässä on huomioitava erityisesti lasten ja nuorten yhdenvertaiset mahdollisuudet päästä palvelujen piiriin, lapsiperheet, eri kieli- ja kulttuuriryhmät, erityistä tukea tarvitsevat, lukemisesteiset, liikkumisesteiset, väestön ikääntyminen, digitaitojen puute sekä eri puolilla kuntaa asuvat kuntalaiset. Kirjastopalvelut vahvistavat kaupungin vetovoimaa ja maksuttomina lähipalveluina luovat yhdenvertaisia mahdollisuuksia ja hyvinvointia eri asuinalueilla asuville kuntalaisille.

Museopalvelut koostuvat Kuopion kulttuurihistoriallisesta museosta, Kuopion luonnontieteellisestä museosta ja Kuopion taidemuseosta sekä museoiden yhteisestä yleisötyön tiimistä. Museoiden toimintaa ja valtionosuusrahoitusta säätelee museolaki. Museoiden toiminta perustuu Kuopion kaupungin museosäännössä vahvistettuihin museoiden tehtäviin. Kulttuurihistoriallisen museon toimintaa ohjaavat alueellisen vastuumuseon kulttuuriympäristötehtävään sisältyvässä viranomaistyössä muun muassa muinaismuistolaki, alueidenkäyttölaki, rakentamislaki ja laki rakennusperinnön suojelemisesta. Tallentamis- ja säilyttämistehtävät ovat museoiden ydintoimintaa. Museot tuottavat tutkimukseen perustuvaa tietoa ja tarjoavat monipuolisia asiantuntijapalveluita. Museot ovat hyvinvointia edistäviä, helposti saavutettavia, toiminnallisia ja elämyksellisiä oppimisympäristöjä, kulttuurilaitoksia ja asiantuntijaorganisaatioita. Ne tuottavat monipuolisia näyttelyitä ja tapahtumia, jotka osaltaan vahvistavat Kuopion kaupungin vetovoimaa ja palveluita. Kuopion kaupungin museot ovat oman toimialansa alueellisia vastuumuseoita Pohjois-Savossa, luonnontieteellisen museon vastuualueeseen kuuluu lisäksi Etelä-Savo, Pohjois-Karjala ja Etelä-Karjala. Alueellisilla vastuumuseoilla on museolakiin perustuvat, valtionosuusrahoitetut alueelliset tehtävänsä.

Liikuntapaikkapalvelut edistävät kuopiolaisten liikkumista tarjoamalla kuntalaisille palveluita sisä- ja ulkoliikuntapaikoilla. Liikuntapaikat mahdollistavat omatoimisen liikkumisen lisäksi ohjatun liikunnan harrastamiseen niin kuopiolaisille kuin valtakunnallisille sekä kansainvälisille liikkujille ja urheilijoille. Liikuntapaikoilla on myös mahdollista järjestää kaiken kokoisia tapahtumia niin liikunnan, urheilun kuin muidenkin tapahtumien muodossa.

Yhteisöpalvelut innostavat yhteistyössä kaupungin muiden palveluiden, järjestöjen ja vapaaehtoistoimijoiden kanssa asukkaita toimimaan oman ja toistensa hyvinvoinnin ja terveyden edistäjinä. Yhteisöpalvelut koostuvat liikunnan ja kulttuuri-toiminnan edistämisen palveluista, avustus- ja järjestöpalveluista, asukas- ja yhteisötoiminnasta, hyvinvoinnin, terveyden edistämisen sekä ehkäisevän päihdetyön, sekä hyvinvointitiedolla johtamisen koordinoinnista, maaseutualueiden pitäjäraatitoiminnan koordinoinnista sekä Kino Kuvakukon ja Kino Mantun elokuvatoiminnasta. Hyvinvoiva Kuopio, Liikkuva Kuopio ja Kulttuuri Kuopio -ohjelmia ja Meidän Kuopio -osallisuusmallia toteuttamalla ja kehittämällä edistetään kuopiolaisten hyvinvointia monialaisesti.

Kuopion kaupunginteatteri ja musiikkikeskus sekä kaupunginorkesteri edistävät Kuopion ja ympäristökuntien asukkaiden viihtyvyyttä ja hyvinvointia järjestämällä teatteri-, musiikki- ja muita kulttuurielämyksiä ja tapahtumia sekä kokous- ja kongressitoimintaa. Kulttuuripalvelutehtävän lisäksi taidelaitokset kasvattavat ja kehittävät ulosvuokraustoimintaansa, joka on tärkeä keino kasvattaa omien tulojen määrää.

Kuopiolaisten hyvinvoinnin tila, ikärakenteen muutos ja muut toimintaympäristön muutokset edellyttävät palveluiden kehittämistä. Tavoitteena on ennaltaehkäisevien palveluiden käytön lisääminen. Hyvinvoinnin edistämisen palvelut edistävät edellä mainittujen strategisten tavoitteiden lisäksi myös kaupungin tunnettuutta ja veto- ja pitovoimaa, mikä näkyy asukastyytyväisyytenä, muuttovoittona sekä matkailun lisääntymisenä ja kansainvälistymisenä. Palvelujen kehittämiseen vaikuttaa lisäksi yleisen vaatimustason nousu ja eri kohderyhmien muuttuvat palvelutarpeet. Kuopion hyvinvointia edistävät palvelut palvelevat koko maakuntaa ja laajemminkin koko Itä-Suomea.

Eri toimintoja ja palveluja kehitetään yhdessä asukkaiden ja asiakkaiden kanssa sekä kumppanuuteen perustuvissa yhteistyöverkostoissa. Kehittämistyössä painotetaan ennaltaehkäisyä, varhaista tukemista ja poikkihallinnollista sekä

monitoimijaista yhteistyötä. Asukkaiden osallistuminen suunnitteluun ja toteutukseen on normaali toimintatapa kaikkien palvelujen kehittämisessä.

Kuopion kaupunki on päätoteuttajana Työ ja mielen hyvinvointi - Mieliteko 2.0 -ryhmähankkeessa. Muut toteuttajat ovat Itä- Suomen yliopisto, Savonia-ammattikorkeakoulu ja Humanistinen ammattikorkeakoulu. Rahoituksesta 80 % tulee ESR+-rahoituksesta. Muiden mukana olevien Pohjois-Savon kuntien rahoitusosuus kattaa ryhmähankkeen maksatushakemusten mukaan 6,5–10 %. Kuopion omarahoitusosuus on 10–13,5 %. Hankkeessa työskentelee hankerahoituksella projektipäällikkö, kaksi muutosvalmentajaa ja kaksi viestintäasiantuntijaa. Hankesihteeri työskentelee 50 % työpanoksella ja nämä palkkakulut katetaan hankkeen flat rate -osuudesta. Hankejohtaja työskentelee Kuopion kaupungin perusrahoituksella. Kuopion osahankkeelle on hankesuunnitelmaan kirjattu kaksi toimenpidettä: 1) työhyvinvoinnin muutosvalmennus ja 2) vaikuttava muutosviestintä. Kuopion kaupungin toteuttamassa osahankkeen kokonaistavoite on valmentaa 576 työssäkäyvää henkilöä ja osallistaa 94 yritystä tai työpaikkaa 31.8.2026 mennessä. Pääviestintäkanavana on www.mielitekomedia.fi. Hankeen osallistujatavoite on saavutettu, joten vuonna 2026 keskitytään toiminnan juurruttamiseen Mielitekoagentti/-lähettiläs toiminnan pilotoinnin avulla sekä jatkamalla monikanavaista- ja äänistä viestintää. Myös muutosvalmennuksia jatketaan kysynnän mukaan.

Toiminnan painopisteet ja keskeiset muutokset

Palveluja kehitetään Meidän Kuopion osallisuusmallin mukaisesti niin asukkaita kuin muita toimijoita suunnitteluun osallistaen.

Viime vuosina kaupunki on investoinut liikunta- ja kulttuuritiloihin merkittävästi. Savilahden liikunta- ja tapahtumakeskus avattiin käyttäjille elokuussa 2024. Kaupungin omat investoinnit tiloihin vähenevät. Suurempia tulevia investointitarpeita ovat museoiden kokoelmatilaratkaisut, Väinölänniemen stadionin peruskorjaus ja pääkirjaston peruskorjaus. Keskuskentän jalkapallostadion ja Puijon mäkikeskus tarkastellaan erilliskysymyksinä.

Kaupungin tuottamien liikuntapaikkapalvelujen lisäksi asukkaiden kysyntään vastaavat myös yksityiset palveluntuottajat. Kaupunki on edistännyt yksityisen palvelutuotannon kehittymistä harkinnanvaraisesti tukemalla investointiavustuksin ja hankkimalla käyttöaikaa kaupungin tuottamien palveluiden tarpeisiin.

Hyvinvointia edistävien palveluiden kehittämistä jatketaan, ja niiden yhteistä tiedotusta, markkinointia ja viestintää lisätään. Tavoitteena on saada palvelut kohtaamaan erityisesti ne kuntalaiset, jotka niitä eniten tarvitsevat. Tämä huomioidaan palveluverkoston kehittämistyössä ja palvelutarjonnassa.

Digitaalisuutta lisätään asiakaspalvelun parantamiseksi, palvelujen tehostamiseksi ja resurssiviisaan toiminnan kehittämiseksi. Resurssiviisaus huomioidaan mm. kirjastoautopalveluiden kehittämisessä. Tilanhallinta-, kulunvalvonta- ja älylukitusjärjestelmien sekä verkkomaksamisen kehittämistä jatketaan ja tuetaan tiedolla johtamisen ratkaisuiden kautta. Toimintaympäristön muuttuessa henkilöstön osaamista ja digikyvykkyyttä kehitetään jatkuvasti. Kumppanuus viranomaisten, yritysten, tutkimuslaitosten ja järjestöjen kanssa lisääntyy. Asukkaiden osallistumismahdollisuudet palvelujen kehittämiseen ja toteuttamiseen kasvavat myös virtuaalisten palvelukanavien ja alustojen myötä.

Avustus- ja maksupolitiikan toimintamalleja uudistetaan huomioiden erityisesti nuorten kohderyhmä sekä alueellinen kehittämissyhteistyö. Asukkaiden hyvinvointiin liittyvän tiedonkeruun ja analysoinnin menetelmiä sekä hyvinvointiviestintää kehitetään systemaattisesti tukemaan kaupungin hyvinvointityötä.

Talouden tasapainotusohjelman vaikutukset

Kuopion kaupungin talouden tasapainottamisohjelman mukaisia toimenpiteitä jatketaan vuonna 2026.

Vaikutukset lapsiin ja nuoriin, ympäristöön ja yrityksiin

Liikunta-, kulttuuri- ja yhteisöpalvelut tukevat toiminnallaan yhdenvertaista kansalaisuutta aikuisten ja lasten sekä eri lapsiryhmien välillä. Liikunta-, kulttuuri- ja yhteisöpalvelut tarjoavat lapsille ja nuorille monipuoliset mahdollisuudet harrastamiseen sekä lasten ja nuorten sosiaaliin, tiedollisiin ja kulttuurisiin tarpeisiin.

Liikunta-, kulttuuri- ja yhteisöpalvelut tekevät yhteistyötä kaupunkiympäristön ja tilapalveluiden kanssa ympäristöystävällisen toimintaympäristön kehittämiseksi ja pyrimme edistämään asukkaiden ympäristöystävällistä asenneilmapiiriä ja toimintatapoja.

Liikunta-, kulttuuri- ja yhteisöpalveluiden tuottamat palvelut lisäävät asuin ympäristön vetovoimaisuutta ja asiakasvirtaa alueen yrityksille ja muille toimijoille. Lisäksi kirjastot tarjoavat tiloja etätöiden tekemiseen ja kokoontumiseen.

Talouden tasapainottamisesta johtuvat palvelutason alenemiset ja -muutokset voivat vähentää asukkaiden mahdollisuuksia käyttää liikunta-, kulttuuri- ja yhteisöpalvelujen tuottamia palveluita.

Tavoitteet ja toimenpiteet

Kestävä kasvu

Strategialinkitys	Valtuustoon nähden sitova tavoite	Toimenpiteet
1.2. Koulutus ja osaava työvoima	Kuopio on houkutteleva 26.000 opiskelijan opiskelukaupunki. Yliopisto-opiskelijoista 40 % ja ammattikorkeakouluopiskelijoista 65 % työllistyy alueelle.	Liikunta-, kulttuuri- ja yhteisöpalvelut tarjoavat alan opiskelijoille esimerkiksi harjoittelumahdollisuuksia. Vastuualueen palveluja tuotetaan osaltaan myös alueen opiskelijoiden tarpeisiin.
1.2. Koulutus ja osaava työvoima	Kansainvälisten osaajien osuus kasvaa 10 %:iin vuoteen 2035 mennessä. Osaajat työllistyvät alueelle ja integroituvat yhteisöön.	Liikunta-, kulttuuri- ja yhteisöpalvelut osaltaan mahdollistavat eri taustoista tulevien ihmisten työllistymisen. Kaupunginorkesteri on Kuopion kaupungin kansainvälinen työpaikka, jossa työskentelee henkilöitä useista eri maista, ympäri maailman.
1.3. Kestävä yhdyskuntarakenteen ja täydennysrakentaminen	Strategiset kaupunkikehityshankkeet, mm. Savilahti, Kuopio Plus ja kaupunkikeskustan kehittäminen vahvistavat vetovoimaa.	Liikunta-, kulttuuri- ja yhteisöpalvelujen tuottamat ja mahdollistamat palvelut vahvistavat osaltaan vetovoimaista kaupunkikeskustaa. Liikunta-, kulttuuri- ja yhteisöpalvelut osallistuvat vetoimaisen kaupunkikeskustan kehittämiseen.
1.4. Vaikuttaminen ja tunnettuus	Aktiivinen vaikuttaminen ja verkostoituminen tukevat kasvua ja lisäävät tunnettuutta. Erityisenä painopisteenä saavutettavuuden edistäminen.	Liikunta-, kulttuuri- ja yhteisöpalvelut vaikuttavat osaltaan kaupungin tunnettuuden vahvistamiseen osallistumalla aktiivisesti erilaisten verkostojen toimintaan.

Elämänvoima

Strategialinkitys	Valtuustoon nähden sitova tavoite	Toimenpiteet
2.1. Laadukas kasvatus ja opetus	Lasten ja nuorten oppimistulokset paranevat ja oppimiserot kaventuvat.	Kirjastopalvelut edistävät oppimista kirjaston ja perusopetuksen OPSiin sidotun yhteistyösuunnitelman avulla. Lasten ja nuorten monilukutaito on oppimisen perusta ja luo kaikille yhdenvertaisia mahdollisuuksia oppimiseen.
2.2. Osallistuvat ja hyvinvoivat asukkaat	Edistämme kaikkien asukkaiden liikunnallisia, kulttuurista ja sosiaalista aktiivisuutta sekä harrastusmahdollisuuksia tiiviissä yhteistyössä kumppaneiden kanssa. Kuopio vahvistaa asemansa Suomen johtavana urheilukaupunkina.	Liikunta, kulttuuri ja yhteisöpalvelut edistävät kaikkien asukkaiden liikunnallisia, kulttuurista ja sosiaalista aktiivisuutta sekä harrastusmahdollisuuksia tiiviissä yhteistyössä kumppaneiden kanssa. Lisäksi palvelut vahvistavat kaupungin asemaa Suomen johtavana urheilukaupunkina toimimalla aktiivisesti alueellisissa, kansallisissa ja kansainvälisissä yhteistyöverkostoissa sekä kehittämällä urheilun vaatimia tiloja ja suorituspaikkoja.
2.2. Osallistuvat ja hyvinvoivat asukkaat	Painopisteenä ovat erityisesti lasten, nuorten ja perheiden hyvinvointia tukevat ennaltaehkäisevät palvelut. Ennaltaehkäisemme päihde- ja mielen-terveysongelmia yhteistyössä muiden toimijoiden kanssa.	Liikunta, kulttuuri ja yhteisöpalvelut ehkäisevät syrjäytymistä ja edistävät hyvinvointia ja aktiivisuutta sekä tarjoavat eri kohderyhmille mielekästä päihteetöntä ajanvietettä ja päihteettömiä tapahtumia mielen hyvinvoinnin tueksi.
2.2. Osallistuvat ja hyvinvoivat asukkaat	Asukkaiden osallistumis- ja vaikutusmahdollisuudet palveluiden kehittämisessä lisääntyvät.	Kaikki yksiköt toteuttavat osaltaan Meidän Kuopio -osallisuusmallia ja hyvinvointisuunnitelman tavoitteita ja toimenpiteitä osallisuuden edistämiseksi.
2.3. Terveellistä ja turvallista elämää tukeva eläminen P ympäristö	Edistämme hiilineutraalisuutta, ilmastokestävyttä ja luontopositiivisuutta. Luonnon monimuotoisuus vahvistuu ja saavutettava lähiluonto lisää asukkaiden hyvinvointia.	Liikunta, kulttuuri ja yhteisöpalvelut toteuttavat osaltaan Viksu Kuopio -ohjelman mukaisia toimenpiteitä hiilineutraalisuuden, ilmastokestävyden ja luontopositiivisuuden edistämiseksi.

2.3. Terveellistä ja turvallista elämää tukeva elämisen ympäristö	Edistämme kestävien ja viisaiden liikemismuotojen (joukkoliikenne, pyöräily ja kävely) käyttöä ja toimintaedellytyksiä. Kävelyn ja pyöräilyn kulkutapaosuus on 30 % vuonna 2030.	Teatteri tekee yhteistyötä bussilipun muodossa kannustaen yleisöään kulkemaan julkisilla liikennevälineillä.
2.3. Terveellistä ja turvallista elämää tukeva elämisen ympäristö	Edistämme asukkaiden arjen turvallisuutta sekä viihtyisiä ja yhteisöllisiä naapurustoja kaupunginosissa, maaseututaajamissa ja kylissä. Kuopiossa asuvat Suomen tyytyväisimmät asukkaat v. 2035.	Liikunta, kulttuuri ja yhteisöpalvelut tuotetaan suurelta osin kuntalaisten lähipalveluina sekä palvelut vahvistavat toiminnallaan ja palvelutarjonnallaan arjen turvallisuutta eri asuinalueilla. Lisäksi palvelut edistävät tietoisuutta viihtyisistä ympäristöistä mm. tuottamalla ja ylläpitämällä monipuolisia näyttelyitä, tietopalveluita, tapahtumia, oppimispelejä, julkisen taiteen kierroksia sekä asiantuntijaopastettuja retkiä.

Muutosvoimainen työyhteisö

Strategialinkitys	Valtuustoon nähden sitova tavoite	Toimenpiteet
3.1. Osaava ja hyvinvoiva henkilöstö	Henkilöstö on osaavaa, hyvinvoivaa ja uudistumiseen motivoitunutta.	Liikunta-, kulttuuri- ja yhteisöpalveluissa työskentelee monipuolisesti eri alojen ammattilaisia. Henkilöstöä lisäkoulutetaan säännöllisesti.
3.2. Palvelut ja rakenteet vastaavat tulevaisuuden tarpeita	Palveluverkosto ja -rakenteet vastaavat kaupungin kasvua. Toimimme yhteistyössä kaupunkikonsernin ja kuntakumppaneiden kanssa.	Liikunta-, kulttuuri- ja yhteisöpalveluiden palvelutarjontaa kehitetään asukas- ja asiakastarpeiden mukaisesti talouden raamien tarjoamisessa puitteissa.
3.2. Palvelut ja rakenteet vastaavat tulevaisuuden tarpeita	Digitalisaatio, uudet teknologiat, tiedolla johtaminen ja ennakointi sujuvoittavat palveluita ja päätöksentekoa. Palveluista 70–75 % on saatavissa sähköisesti vuonna 2035.	Liikunta-, kulttuuri-, ja yhteisöpalveluiden digitaalista saavutettavuutta kehitetään. Kirjastopalveluiden aineistot ja palvelut tarjotaan fyysisinä ja digitaalisina. Yhteisöpalveluiden vastuulle kuuluu kaupunkitasoinen hyvinvointitiedolla johtamisen kehittäminen. Pyrimme systemaattiseen hyvinvointitiedon keruun, raportoinnin ja viestinnän kehittämiseen digitaalisia palveluja kehittäen ja nivoen tietoa talouden suunnitteluun ja seurantaan.
3.3. Kestävä talous	Tulorahoitus mahdollistaa toimivat palvelut ja kasvun edellytyksiä luovat investoinnit. Talous on kestävällä pohjalla v. 2027 eteenpäin.	Liikunta-, kulttuuri- ja yhteisöpalvelut kehittävät palveluitaan ja niiden saavutettavuutta. Kasvavilla asiakasmäärillä on positiivinen vaikutus kaupungin saamiin tuloihin. Tuotannot suunnitellaan ja lasketaan tarkkaan. Tilojen ulosvuokraukset tehdään tuottavasti ja toimintoja kehitetään sekä palveluiden käyttäöstä kasvatetaan.

Valtuustoon nähden sitovat mittarit

Vaikuttavuusmittarit

Mittari	TP 2023	TP 2024	TP 2025	Tavoite 2025	Tavoite 2026
Kirjastopalvelujen lainat/asukasmäärä (kpl) ★	16,6	18,1	19,1	17,6	17,9

Mittari	TP 2023	TP 2024	TP 2025	Tavoite 2025	Tavoite 2026
Alle 20-vuotiaiden asiakaskäyntien määrä Kuntolaakson uimahallipalveluissa (kpl) ★	132 326	145 388	143 345	120 000	145 000

Suorituskykyymittarit

Mittari	TP 2023	TP 2024	TP 2025	Tavoite 2025	Tavoite 2026
Teatterin ison salin täyttöaste (%) ★	78	63,5	69,7	85	85

Tuloslaskelmat

Liikunta, kulttuuri ja yhteisöpalvelut	TA 2025 +M	TP 2025	KS 2026	Muutos 2026 - 2025	Muutos % 2026 / 2025
TOIMINTATULOT	14 814	13 365	11 945	-2 869	-19 %
Myyntitulot	2 079	1 493	1 100	-979	-47 %
Maksutulot	7 921	7 015	6 691	-1 230	-16 %
Tuet ja avustukset	1 257	962	659	-598	-48 %
Vuoratuotot	3 076	3 195	3 004	-72	-2 %
Muut toimintatulot	481	699	491	10	2 %
TOIMINTAMENOT	-65 633	-65 331	-60 371	5 262	-8 %
Henkilöstömenot	-22 570	-22 596	-19 157	3 413	-15 %
Palvelujen ostot	-7 642	-7 486	-6 858	784	-10 %
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	-2 363	-2 354	-2 166	197	-8 %
Avustukset	-3 751	-3 662	-3 704	47	-1 %
Vuokramenot	-29 140	-29 006	-28 339	801	-3 %
Muut toimintamenot	-168	-227	-147	21	-12 %
TOIMINTAKATE	-50 819	-51 966	-48 426	2 393	-5 %

Liikunta, kulttuuri ja yhteisöpalvelujen tuloslaskelma ei ole täysin vertailukelpoinen edellisiin vuosiin verrattuna. Edelliseen vuoteen verrattuna lisäyksenä on huomioitu pitkäjäraatoiminta ja vähennyksenä kansalaisopiston siirto opetus- ja nuorisopalveluihin, palvelumuotoilu siirto strategiaan ja viestintään, tapahtumatiimin siirto yrityspalveluun sekä hyvinvoinnin edistämisen lautakunnan määrärahojen siirto hallintopalveluihin.

Kirjastopalvelut	TA 2025 +M	TP 2025	KS 2026	Muutos 2026 - 2025	Muutos % 2026 / 2025
TOIMINTATULOT	810	806	794	-16	-2 %
Myyntitulot	350	350	334	-16	-5 %
Maksutulot					
Tuet ja avustukset	232	250	232		
Vuoratuotot	20	21	20		
Muut toimintatulot	208	185	208		
TOIMINTAMENOT	-7 583	-7 520	-7 703	-119	2 %
Henkilöstömenot	-3 693	-3 673	-3 868	-176	5 %
Palvelujen ostot	-539	-518	-538		0 %
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	-949	-939	-910	39	-4 %
Avustukset					
Vuokramenot	-2 398	-2 377	-2 381	17	-1 %
Muut toimintamenot	-5	-13	-5		2 %
TOIMINTAKATE	-6 773	-6 714	-6 909	-135	2 %

Museopalvelut	TA 2025 +M	TP 2025	KS 2026	Muutos 2026 - 2025	Muutos % 2026 / 2025
TOIMINTATULOT	962	1 043	962		0 %
Myyntitulot	167	138	162	-5	-3 %
Maksutulot	653	670	653		0 %
Tuet ja avustukset	82	147	82		0 %
Vuoratuotot	55	23	50	-5	-9 %
Muut toimintatulot	5	64	15	10	200 %
TOIMINTAMENOT	-6 926	-6 903	-7 071	-145	2 %
Henkilöstömenot	-2 460	-2 563	-2 679	-219	9 %
Palvelujen ostot	-700	-660	-626	74	-11 %
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	-175	-176	-145	30	-17 %
Avustukset					
Vuokramenot	-3 579	-3 469	-3 600	-21	1 %
Muut toimintamenot	-12	-34	-21	-9	75 %
TOIMINTAKATE	-5 964	-5 860	-6 109	-145	2 %

Liikuntapalvelut	TA 2025 +M	TP 2025	KS 2026	Muutos 2026 - 2025	Muutos % 2026 / 2025
TOIMINTATULOT	5 907	5 165	5 907		0 %
Myyntitulot	309	90	309		0 %
Maksutulot	3 712	2 869	3 712		0 %
Tuet ja avustukset	12	13	12		0 %
Vuoratuotot	1 832	2 186	1 832		0 %
Muut toimintatulot	42	6	42		0 %
TOIMINTAMENOT	-24 365	-24 317	-24 763	-398	2 %
Henkilöstömenot	-2 302	-2 274	-2 416	-114	5 %
Palvelujen ostot	-3 709	-3 730	-3 680	29	-1 %
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	-737	-724	-737		0 %
Avustukset					
Vuokramenot	-17 568	-17 519	-17 882	-314	2 %
Muut toimintamenot	-49	-69	-48	1	-2 %
TOIMINTAKATE	-18 458	-19 152	-18 856	-398	2 %

Yhteisöpalvelut	TA 2025 +M	TP 2025	KS 2026	Muutos 2026 - 2025	Muutos % 2026 / 2025
TOIMINTATULOT	298	424	298		0 %
Myyntitulot	46		46		0 %
Maksutulot	191	196	191		0 %
Tuet ja avustukset	55	136	55		0 %
Vuoratuotot		29			
Muut toimintatulot	6	63	6		0 %
TOIMINTAMENOT	-6 563	-6 276	-6 562	1	0 %
Henkilöstömenot	-1 618	-1 524	-1 635	-17	1 %
Palvelujen ostot	-625	-484	-575	50	-8 %
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	-57	-50	-52	5	-9 %
Avustukset	-3 679	-3 589	-3 704	-25	1 %
Vuokramenot	-577	-604	-589	-12	2 %
Muut toimintamenot	-7	-24	-7		0 %
TOIMINTAKATE	-6 265	-5 852	-6 264	1	0 %

Kaupunginteatteri	TA 2025 +M	TP 2025	KS 2026	Muutos 2026 - 2025	Muutos % 2026 / 2025
TOIMINTATULOT	2 128	1 810	2 128		0 %
Myyntitulot	87	9	87		0 %
Maksutulot	1 645	1 450	1 645		0 %
Tuet ja avustukset	11	23	11		0 %
Vuoratuotot	335	212	335		0 %
Muut toimintatulot	50	116	50		0 %
TOIMINTAMENOT	-7 148	-7 297	-7 364	-216	3 %
Henkilöstömenot	-4 142	-4 182	-4 325	-183	4 %
Palvelujen ostot	-545	-674	-538	7	-1 %
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	-206	-199	-206		0 %
Avustukset					
Vuokramenot	-2 230	-2 225	-2 271	-41	2 %
Muut toimintamenot	-25	-18	-25		0 %
TOIMINTAKATE	-5 020	-5 487	-5 236	-216	4 %

Musiikkikeskus	TA 2025 +M	TP 2025	KS 2026	Muutos 2026 - 2025	Muutos % 2026 / 2025
TOIMINTATULOT	1 579	1 486	1 579		0 %
Myyntitulot	129	68	129		0 %
Maksutulot	490	508	490		0 %
Tuet ja avustukset	23	14	23		0 %
Vuoratuotot	767	684	767		0 %
Muut toimintatulot	170	211	170		0 %
TOIMINTAMENOT	-5 917	-6 497	-6 088	-171	3 %
Henkilöstömenot	-3 502	-3 704	-3 676	-174	5 %
Palvelujen ostot	-707	-1 008	-677	30	-4 %
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	-91	-142	-91		0 %
Avustukset					
Vuokramenot	-1 577	-1 596	-1 604	-27	2 %
Muut toimintamenot	-41	-48	-41		0 %
TOIMINTAKATE	-4 338	-5 012	-4 509	-171	4 %

Liikunta, kulttuuri ja yhteisö- palvelujen yhteiset	TA 2025 +M	TP 2025	KS 2026	Muutos 2026 - 2025	Muutos % 2026 / 2025
TOIMINTATULOT	986	330	277	-709	-72 %
Myyntitulot	157	32	33	-124	-79 %
Maksutulot					
Tuet ja avustukset	829	295	244	-585	-71 %
Vuoratuotot		2			
Muut toimintatulot					
TOIMINTAMENOT	-1 491	-835	-819	672	-45 %
Henkilöstömenot	-917	-704	-558	359	-39 %
Palvelujen ostot	-518	-97	-224	294	-57 %
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	-25	-4	-25		0 %
Avustukset					
Vuokramenot	-25	-26	-12	13	-52 %
Muut toimintamenot	-6	-4		6	-100 %
TOIMINTAKATE	-505	-506	-542	-37	7 %

Liikunta, kulttuuri ja yhteisöpalvelujen yhteiset sisältää vastualueen johdon menot, pitäjäraatitoiminnan menot sekä Mieliteko 2.0 -hankkeen tulot ja menot. Aiempien vuosien käyttösuunnitelmassa hankkeen tulot ja menot ovat olleet ylimitoitettuja. Vuoden 2026 käyttösuunnitelmassa Mieliteko 2.0 -hankkeen tulot ja menot on mitoitettu realistiselle tasolle. Muutoksella ei ollut vaikutusta toimintakatteeseen.

Pitäjäraadeille varattu määräraha on tarkoitettu pitäjäraatien toiminnan tukemiseen, eikä sitä tule käyttää investointeihin kuten esimerkiksi kalustohankintoihin.

Pitäjäraadit	180 000 €
Etelä-Kuopio	22 500 €
Juankoski	22 500 €
Karttula	22 500 €
Läntinen maaseutu	22 500 €
Maaninka	22 500 €
Nilsinä	22 500 €
Riistavesi	22 500 €
Vehmersalmi	22 500 €

Investoinnit

Investoinnit 1 000 €	TA+M 2025	TA 2026	Perustelut
----------------------	-----------	---------	------------

Koneet ja kalusto

Hyvinvoinnin edistämisen lautakunta	Menot	-677	-1 052	Tietokone- ja viestintälaitteet sekä muut koneet ja kalusto. Sisältää museon infonäyttöt ja musiikkikeskuksen valo- ja äänentoistotekniikan päivityksen.
-------------------------------------	-------	------	--------	--

Muut aineelliset hyödykkeet

Hyvinvoinnin edistämisen lautakunta	Menot	-60	-80	Taidemuseon taideteosinvestoinnit.
-------------------------------------	-------	-----	-----	------------------------------------

LIIKUNTA, KULTTUURI JA YHTEISÖPALVELUT - VASTUUALUEEN KONEET JA KALUSTO - INVESTOINNIT	TA 2026 esitys	Tietokone- ja viestintälaitteet (sis. av-välineet)	Koneet ja kalusto
Kino Kuvakukon peruskorjauksen kalustohankinnat	100 000 €		100 000 €
Museokeskus: AV-laitteet (Kuopion museo)	59 000 €	59 000 €	
Museokeskus: Kalustohankinnat	12 000 €		12 000 €
Museokeskus: Valaisimet (Kuopion museo)	40 000 €		40 000 €
Museokeskus: Taidemuseo kalustohankinnat	30 000 €		30 000 €
Museokeskus: Taidemuseo kokoustekniikka	15 000 €	15 000 €	
Museokeskus: Kuopion museon markkinointi- ja infonäyttöt/näytöt	100 000 €	100 000 €	
Liikuntapaikkapalvelut: Kalustohankinnat	100 000 €		100 000 €
Musiikkikeskus: Soitininvestoinnit	113 000 €		113 000 €
Musiikkikeskus: Valo- ja äänentoistotekniikan päivitys	186 000 €	45 000 €	141 000 €
Musiikkikeskus: Konferenssitekniikan päivitys	26 000 €	26 000 €	
Musiikkikeskus: Kalustohankinnat	128 000 €		128 000 €
Kaupunginteatteri: Kalustohankinnat	143 000 €	105 000 €	38 000 €
Yhteensä	1 052 000 €	350 000 €	702 000 €

Museokeskus: Taidemuseon taideteosinvestoinnit	80 000 €		
--	----------	--	--

Investoinnit 1 000 €	TA+M 2025	TA 2026	KS 2026	Perustelut
----------------------	-----------	---------	---------	------------

Yhdyskuntarakentaminen / kaupunkiympäristö

Ulkoliikuntapaikat	Tulot, rahoitusosuudet		390	390
	Menot	-2 000	-4 900	-4 900
	Netto	-2 000	-4 510	-4 510

- josta Puijon alue	Menot	-1 350	-3 500	-3 650	Vesijohtolinjan rakentaminen välillä Niuvan uimaranta- Puijon urheilualue. Jatkossa järvisiilijaa käytetään lumetukseen juomavesiilijan sijasta. Samaan rakennuskokonaisuuteen kuuluu Rypysuontien alittava reittisilta. Lisäksi saneerataan K120-mäen alastulorinne ja maisemoidaan alue K90-mäen purkamisen jälkeen. Toteutetaan saapumisaukio urheilualaaksoon tekonurmikentän eteläpuolelle.
- josta Väinölänniemen stadion peruskorjaus + urheilukenttä	Menot		-100	-100	Talonrakennuksen investointiohjelma sisältää varauksen katsomorakenteisiin ja tarvittaviin muihin rakennuksiin.
- josta Hiitulanlahden alue	Menot	-200	-500	-400	Vuoden 2026 investoinnit kohdistuvat Heinjoen ampuma- ja moottoriratakeskuksen jatkorakentamiseen ja practical-rataan.

Vuoden 2026 investointiohjelma, liikuntapaikat

Investointikohde	1 000 €
Hankkeen nimi	
Puijo	
Puijon urheilulaakso, yleissuunnitelman mukainen toteuttaminen, korjaus- ja muutostyöt > täsmennysten jälkeen jatkon toteutussuunnittelu	150
Puijon saapumisaukio	500
Puijon mäet / K 120 alastulorinteen saneeraus	600
Puijon mäet / K 90 purun jälkeinen maisemointi	500
Vesijohto lumetusta varten Niuva-Puijo sis. Reitin	1 300
Rypysuontien alittava reittisilta	600
Keskusta	
Väinölänniemen stadion peruskorjaus + urheilukenttä	100
Neulamäki	
Neulamäen kierto, ulkoilureitin valaistus	500
Hiltulanlahti	
Heinjoen ampuma- ja moottoriratakeskus jatkorakentaminen	100
Heinjoki, practical rata	300
MUUT KOHTEET	
Ulkovalaistuksen uusiminen ja ohjausjärjestelmä	100
Viher- ja yleisten alueiden suunnittelu	50
Reitistöjen peruskunnostus/turvallisuus	50
Liikuntapaikkojen peruskunnostukset/turvallisuus	50
YHTEENSÄ	4 900
RAHOITUSOSUUDET	
Practical-rata	300
Puijon mäet	90
RAHOITUSOSUUDET YHTEENSÄ	390
NETTO	4 510

Investoinnit 1 000 €	TA+M 2025	TA 2026	Perustelut
----------------------	-----------	---------	------------

Uudisrakentaminen ja peruskorjauskohteet / tilapalvelut

Liikunta, kulttuuri ja yhteisöpalvelut

Koko hanke

Uudisrakentaminen				
Uudisrakentaminen				-500
Keskuskentän jalkapallostadion				-500
Määrärahavaraus tehdään hankesuunnitelman päivityksen yhteydessä. Varaudutaan hankkeen suunnitteluun ja rakentamiseen käynnistämiseen vuonna 2026.				
Peruskorjauskohteet				
Peruskorjauskohteet			-200	-500
Lippumäen uima- ja sisäliikuntahalli	1 500			-300
Hankeselvitys valmisteilla.				
Väinölänniemen katsomo	3 000			
Hankeselvitys käynnissä. Stadionalue ja kenttä sisältyvät yhdyskuntarakentamiseen/liikuntapaikat.				
Väestösuojien peruskorjaukset	10 600	-200		-200
Hankeselvitys.				

Talousarvion sitovuus

Kaupunginvaltuustoon nähden sitovuus

Käyttötalousosassa toimintakate sitoo seuraavia: keskusvaalilautakunta, tarkastuslautakunta, konsernijaosto, elinvoimajaosto/strategia ja viestintä, elinvoimajaosto/yrityspalvelu ja työllisyyspalvelu, kaupunkirakennelautakunta, sivistyslautakunta ja hyvinvoinnin edistämisen lautakunta. Kyseisillä jaostoilla ja lautakunnilla on oikeus tehdä tuloarvioiden ja määrärahojen muutoksia, kun ne eivät muuta toimintakatetta. Toimintakatteeseen vaikuttavat ja toimielinten väliset muutokset on valtuuston hyväksyttävä.

Investointiosassa ydinkaupungin ja taseyksikön investointimenot ja -tulot ovat valtuustoon nähden sitovia hanketasolla. Hankkeet voivat olla yksilöityjä tai suurempia kokonaisuuksia. Kaupunginhallituksella ja lautakunnilla on oikeus tehdä omien investointihankkeidensa välisiä määrärahasiirtoja. Määrärahaa ei kuitenkaan voi siirtää sellaiselle hankkeelle tai kohteelle, johon talousarviovuodelle ei ole varattu määrärahaa. Kaikki talousarvion investointihankkeet, joiden kustannusarviot tai lopullisiksi kokonaiskustannuksiksi tarkoitetut rahoitusvaraukset nousevat enemmän kuin alle 2,5 milj. euron hankkeissa 20 % ja muissa 0,5 milj. euroa, on käsiteltävä uudelleen kaupunginhallituksessa.

Käyttötalous	Sitovuus
Hyvinvoinnin edistämisen lautakunta	Toimintakate

Investoinnit	Sitovuus
Koneet ja kalusto	Investointimenot
Muut aineelliset hyödykkeet / Taidehankinnat	Investointimenot
Yhdyskuntarakentaminen / Ulkoliikuntapaikat– Kaupunkirakennelautakunnan alaiset vastualueet ja liikunta, kulttuuri ja yhteisöpalvelujen vastualue valmistelevat yhdessä kohteet. Kaupunkirakennelautakunta tekee rahoituspäätöksen ja kaupunkiympäristö toteuttaa investoinnit.	Hyväksytään kohdeluettelo
Uudisrakentaminen ja peruskorjauskohteet	Tiedoksi kohdeluettelo

Hyvinvoinnin edistämisen lautakuntaan nähden sitovuus

Käyttötalous	Sitovuus
Kirjastopalvelut	Toimintakate
Museopalvelut	Toimintakate
Liikuntapaikkapalvelut	Toimintakate
Yhteisöpalvelut	Toimintakate
Kaupunginteatteri	Toimintakate
Musiikkikeskus ja kaupunginorkesteri	Toimintakate

Lautakunta oikeuttaa vastualuejohtajan tekemään mahdollisia määrärahan siirtoja palveluprosessien välillä ja sisällä.

Investoinnit	Sitovuus
Koneet ja kalusto -investoinnit (yhteisten palvelujen toimialan hankintapäällikkö päättää sivistystoimialan koneet ja kalusto -investointimäärärahojen käytöstä)	Investointimenot
Muut aineelliset hyödykkeet / Taidehankinnat (museonjohtaja päättää määrärahan käytöstä)	Investointimenot
Yhdyskuntarakentaminen Ulkoliikuntapaikat– Kaupunkirakennelautakunnan alaiset vastualueet sekä liikunta, kulttuuri ja yhteisöpalvelujen vastualue valmistelevat yhdessä kohteet. Kaupunkirakennelautakunnan alaiset vastualueet rahoittavat, suunnittelevat ja toteuttavat hankkeet. Hyvinvoinnin edistämisen lautakunta hyväksyy kohteet, ei euroja. Mahdolliset muutokset kohteisiin tuodaan lautakunnan käsittelyyn.	Hyväksytään kohdeluettelo
Uudisrakentaminen ja peruskorjauskohteet	Tiedoksi kohdeluettelo

Henkilöstösuunnitelma

Henkilöstösuunnitelma	TP	KS	TP	Muutos	KS	Eläköity- misarvio
LIIKUNTA, KULTTUURI JA YHTEISÖPALVELUT	2024 htv	2025 HTV	2025 htv	2026 htv	2026 htv	2026 lkm
Kirjastopalvelut	80,6		78,4		80,0	5
Museopalvelut	52,5		50,3		51,6	0
Liikuntapaikkapalvelut	44,3		44,1		44,1	4
Yhteisöpalvelut	28,9		26,6		27,3	0
Kansalaisopisto	56,7		57,2		0,0	0
Kaupunginteatteri	64,4		65,2		65,2	1
Musiikkikeskus ja kaupunginorkesteri	57,2		58,3		58,3	0
LKY yhteiset	11,4		11,6		9,0	0
Vastuualue yhteensä	396,0	412,1	391,7	-76,6	335,6	10

Lukuihin ei sisälly keskitetystä määrärahasta työllistämisarvoihin ja oppisopimuksella palkattu henkilöstö, kesätyöntekijät eikä sivutoiminen henkilöstö.

Eläköitymisarvio on tehty 65,3 vuotta täyttävien perusteella.

Talousarviossa liikunta, kulttuuri ja yhteisöpalvelujen henkilöstösuunnitelma vuodelle 2026 on 352,1 henkilötyövuotta. Käyttösuunnitelman henkilöstösuunnitelmassa henkilötyövuodet on asetettu todelliselle tasolle. Henkilöstösuunnitelmassa on huomioitu kansalaisopiston siirtyminen opetus ja nuorisopalveluihin.

Kirjastopalvelut

Kirjastopalveluissa osaamisen kehittäminen ja rekrytoinnit mahdollistavat laadukkaiden ja ajantasaisten kirjastopalveluiden tuottamisen ja niiden kehittämisen. Kirjastotyö painottuu kirjastoalan ja kirjallisuuden asiantuntijuutta, vuorovaikutustaitoja ja digiosaamista edellyttäviin tehtäviin. Alueellisen kehittämistehtävän puitteissa Kuopion kaupunginkirjasto kartoittaa koko Savon kirjastojen henkilöstöjen osaamisen tarpeita säännöllisesti ja tekee sen perusteella koulutussuunnittelua ja järjestää koulutusta ja muuta monipuolista osaamisen kehittämistä henkilökunnalle. Myös Lupa- ja valvontaviraston järjestämät ammatilliset lisäkoulutukset ja kaupungin henkilöstökoulutukset hyödynnetään henkilöstön osaamisen kehittämisessä. Henkilöstön osaamista kehitetään myös hankkeiden kautta, osaamisverkostojen luomalla sekä vertaisoppimisen, lähiohjauksen, työkierron, verkostotyöskentelyn, toimintapilottien ja rekrytoinnin avulla. Kuopion kaupunginkirjastossa on siirrytty verkostomaiseen työskentelytapaan, jossa toiminnan painopisteet ryhmitellään eri verkostoiksi, ja jokainen työntekijä kuuluu ainakin yhteen verkostoon, jossa kehittää työtä ja kirjastopalveluja. Tämä lisää osaamista ja työhyvinvointia. Työhyvinvointia edistetään työhyvinvointisuunnitelmien mukaisesti. Suunnitelmien toteutumista seurataan toimipisteittäin ja kirjaston johtoryhmässä.

Henkilötyövuosissa on huomioitu lisäyksenä +0,5 htv hallintosihteeripalvelua. Toinen puolikas on Mieliteko-hankkeen hankesihteerin työpanos. +1,1 htv muodostuu vuonna 2025 täyttämättä olevista ja osa-aikaistuksista, joissa ei ole ollut sijaista. Kirjasto on hakenut LVV:n hankerahaa kahteen eri hankkeeseen. Hakemukset sisältävät hankerahan 1,3 htv:n palkkaamiseen. Päätökset hankerahasta saadaan 3/2026. Henkilöstömäärä ei lisäännä, mikäli hankerahaa ei saada, ja se toteutuu pienempänä, mikäli hankkeeseen saadaan osarahoitus.

Museopalvelut

Osaamisen kehittäminen ja osaltaan myös rekrytoinnit auttavat vastaamaan toimintaympäristön muutoksiin. Henkilöstön ammatillista kouluttamista jatketaan palvelutarpeiden ja koulutustarjonnan mukaan. Kaupungin oman koulutustarjonnan lisäksi hyödynnetään Museoliiton järjestämiä koulutuksia sekä mahdollisuuksien mukaan myös

oppilaitosten, mm. yliopistojen tarjolla olevaa täydennyskoulutusta. Työhyvinvointia ylläpidetään ja edistetään työhyvinvointisuunnitelmien mukaisesti.

Eläköitymisen myötä vapautuvat tehtävät on täytettävä, jotta museoiden palveluista ja mm. valtionosuusrahoitetuista alueellisista palveluvelvoitteista voidaan huolehtia. Palvelutuotannossa hyödynnetään myös ulkopuolista rahoitusta, johon palkataan määräaikaista henkilöstöä. Uusien hankkeiden mahdollinen rahoitus vuoden 2026 osalta selviää myöhemmin, joten niihin liittyviä määräaikaisen henkilöstön mahdollisia htv-muutoksia ei voida vielä ennakoita.

Vakituisten henkilötyövuosimäärä pysyy ennallaan. Hankeavustuksia on haettu toteutettavaksi osin vuodelle 2026 arviolta +1htv:n verran. Päätökset avustushakemuksista saadaan maaliskuuhun aikana.

Liikuntapaikkapalvelut

Liikuntapaikkapalveluiden henkilöstölle mahdollistetaan ammatillista koulutusta osaamisen kehittämiseksi. Liikuntapaikkapalveluille tehdään työhyvinvointisuunnitelma, jonka mukaisesti osaamista kehitetään ja seurataan. Liikuntapaikkapalveluiden henkilöstön osaamistarpeita kartoitetaan mm. kehityskeskusteluissa, tavoitteena ammattitaidon ylläpito ja kehittäminen. Tarjolla olevia eri ammattiryhmien koulutuksia hyödynnetään tarjonnan mukaan mahdollisimman monipuolisesti. Henkilöstön urakehitystä tuetaan avaamalla täytettävät ovat tehtävät ensin sisäiseen rekrytointiin.

Yhteisöpalvelut

Yhteisöpalveluiden vastuualueet ovat substansseja ajatellen hyvin laajat. Henkilöstöltä edellytetään laajojen kokonaisuuksien hallintaa, niin asiasisältöjen kuin työajan suunnittelun osalta. Henkilöstön työtehtävistä osa painottuu asiakastyöhön (asukastoiminta, ohjattu liikunta- ja kulttuuritoiminta sekä tapahtumat), mutta merkittävä osa työtehtävistä painottuu suunnittelu- ja asiantuntijatehtäviin. Henkilöstösuunnittelussa huomioitava tarkasti substanssien laajuus ja vaativuus ja käytettävissä olevat resurssit. Esihenkilörakenne on hyvä – palvelupäällikön lisäksi esihenkilötehtäviä hoitavat kaksi lähiesihenkilöä. Organisaatorakennetta tarkastellaan ja kehitetään muutostarpeita ilmaantuessa.

Eryteisesti asiantuntijatehtävästä eläköityminen on huomioitava uuden resurssin varmistamisella sekä riittävällä perehdytysjaksolla, jolloin eläköityvä ja uusi tekijä työskentelevät yhdessä. Hiljaisen tiedon lisäksi tehtävän sisältöjen ja eri menetelmien osaamisen siirtyminen uudelle tekijälle vaatii aikaa.

Työskentelytilojen kunto ei ole ollut asianmukaisella tasolla, joten henkilöstö on tehnyt normaalia enemmän etätöitä. Henkilöstön yhteisöllisyyteen ja työhyvinvointiin panostetaan normaalia vahvemmin.

Henkilöstö ottaa ketterästi haltuun uusia osaamisalueita (mm. digiosaaminen, substanssiosaaminen, tietosujoasointi). Uuden tiedon haltuunottoa tuetaan koulutuksin sekä työyhteisön sisäisellä yhteistyöllä.

Palvelumuotoilun 1 htv on siirtynyt strategia ja viestintä -vastuualueelle.

Kaupunginteatteri

Teatterin henkilöstömäärässä ei ole odotettavissa muutoksia. Henkilöstömitoitus on niukka siten, että poislähtevien tilalle tulee palkata uusi työntekijä. Kuukausipalkkaisen henkilöstön määrä pysyy samana.

Musiikkikeskus ja kaupunginorkesteri

Henkilöstömäärissä ei ole odotettavissa muutoksia. Henkilöstömitoitus on niukka siten, että poislähtevien tilalle tulee palkata uusi työntekijä. Kuukausipalkkaisen henkilöstön määrä pysyy samana.

Liikunta, kulttuuri ja yhteisöpalvelujen yhteiset

Tapahtumapalveluiden 2 htv:tä siirtyy yrityspalveluun ja 0,6 htv:tä vähenee Haltuun-projektin siirtojen myötä.

Palveluprosessien toiminnan painopisteet, tuloslaskelmat ja lautakuntaan nähden sitovat mittarit

Kirjastopalvelut

Toimintaympäristö ja sen muutokset

Kuopion kaupunginkirjasto tarjoaa kirjastopalvelut pääkirjastossa, 13 lähikirjastossa, kahdessa kirjastoautoissa sekä verkkokirjastossa. Palvelut tarjotaan myös pienimuotoisesti Kirjoja kotiin –palvelun avulla niille asiakkaille, jotka eivät pysty saavuttamaan kirjastopalvelua, mutta pystyvät yhä käyttämään aineistoja. Kaavi ja Tuusniemi ostavat kirjastopalvelut Kuopiolta. Kahdeksan Kuopion kaupunginkirjaston lähikirjastoista on varustettu omatoimikirjastoiksi, ja asiakkaat pääsevät niihin rajoitetusti myös silloin, kun henkilökunta ei ole paikalla. Kuopion kaupunginkirjasto toimii opetus- ja kulttuuriministeriön asetuksella alueellisen kehittämistehtävän kirjastona alueenaan Etelä- ja Pohjois-Savo. Tässä tehtävässä Kuopion kaupunginkirjasto tukee toimialueensa yleisten kirjastojen kehittymistä, henkilöstön osaaamista, viestintää ja yleisen tietoisuuden lisäämistä kirjastopalveluista sekä edistää yleisten kirjastojen keskinäistä yhteistoimintaa. Opetus- ja kulttuuriministeriö resursoi tehtävän kokonaan. Kuopion kaupunginkirjasto on mukana paitsi alueellisessa, myös valtakunnallisessa ja kansainvälisessä kirjastoyhteistyössä.

Kirjastopalveluiden tehtävänä on ehkäistä maksuttomien ja helposti saavutettavien palveluiden avulla syrjäytymistä. Monilukutaito antaa yhdenvertaisia valmiuksia yhteiskunnalliseen osallistumiseen ja tukee positiivista demokratiakehitystä. Kirjasto tarjoaa kokoelmien, asiakas- ja tietopalvelujen, tilojen, pedagogisen toiminnan ja tapahtumien kautta yhdenvertaisia mahdollisuuksia sivistykseen, tietoon, oppimiseen, aktiiviseen kansalaisuuteen, demokratiaan ja sananvapauteen. Kirjastopalvelut kuuluvat sivistyksellisiin perusoikeuksiin ja kirjaston lakisääteisenä tehtävänä on edistää lukemista ja tehdä mediakasvatusta aineistojen, sisältöjen avaamisen, tietopalvelun ja muun toiminnan avulla, toimia kohtaamispaikkana tarjoten tiloja oppimiseen, harrastamiseen, työskentelyyn ja kansalaistoimintaan sekä edistää kulttuurista ja yhteiskunnallista vuoropuhelua. Kirjasto tarjoaa ja kehittää verkkopalveluja ja -aineistoja fyysisten aineistojen ja palveluiden rinnalla.

Palveluiden yleinen digitalisoituminen lisää kuntalaisten avuntarvetta palvelujen ja tiedonlähteiden tavoittamisessa. Kirjastopalvelut tarjotaan kaikille kuntalaisille ja tässä on huomioitava erityisesti lasten ja nuorten yhdenvertaiset mahdollisuuden päästä palvelujen piiriin, lapsiperheet, eri kieli- ja kulttuuriryhmät, erityistä tukea tarvitsevat, lukemisetiset, liikkumisesteiset, väestön ikääntyminen, digitaitojen puute sekä eri puolilla kuntaa asuvat kuntalaiset. Kirjastopalvelut vahvistavat kaupungin vetovoimaa ja maksuttomina lähipalveluina luovat yhdenvertaisia mahdollisuuksia ja hyvinvointia eri asuinalueilla asuville kuntalaisille.

Toiminnan painopisteet ja keskeiset muutokset

Kirjastopalveluissa toiminnan yhtenä painopisteenä on lasten ja nuorten kirjastopalvelut sekä kuntalaisten monilukutaidon edistäminen ja lukevan Kuopion kehittäminen osana Kulttuuri-Kuopiota. Heikko lukutaito voi johtaa syrjäytymiseen. Monilukutaito antaa yhdenvertaisia valmiuksia yhteiskunnalliseen osallistumiseen ja tukee demokratiakehitystä. Lukutaidon avulla vaalitaan sivistystä. Toisena painopisteenä hyvinvointihaasteisiin vastataan ja meidän kaikkien yhteistä Kuopiota rakennetaan kehittämällä kirjastoja kohtaamispaikkoina, tekemisen ja kokemisen paikkoina sekä osallistumisen ja osallisuuden paikkoina. Kolmantena painopisteenä ovat kirjaston verkkopalveluiden ja e-kokoelman jatkuva kehittäminen, niiden neuvonta, opastus ja digituki. Kirjastopalvelujen tarjoamisessa olennainen asia on toimiva ja tietoturvallinen kirjastojärjestelmä. Vuoden 2026 aikana kilpailutetaan uusi kirjastojärjestelmä ja otetaan se käyttöön.

Vaikutukset lapsiin ja nuoriin, ympäristöön ja yrityksiin

Kirjastopalveluiden toimipisteiden ja kirjastoautopysäkkien toteuttaminen koulujen ja päiväkotien yhteyteen lisää lasten ja nuorten yhdenvertaisia mahdollisuuksia osallistua ja päästä palvelujen piiriin. Tätä mahdollistaa myös kirjastopalveluiden (ml. tapahtumat) maksuttomuus. Kirjastopalvelut tukevat toiminnallaan yhdenvertaista kansalaisuutta aikuisten ja lasten sekä eri lapsiryhmien välillä. Ne toimivat tiedon lähteinä kaikille ja tarjoavat yhdenvertaisen pääsyn kulttuuriin ja harrastusten pariin lapsille ja nuorille sekä vastaavat heidän sosiaalsiin, tiedollisiin ja kulttuurisiin

tarpeisiinsa. Kirjastotiloihin lapset ja nuoret toivotetaan tervetulleiksi. Kirjastopalveluissa tehdään yhteistyötä eri toimijoiden kanssa kehittäen lapsiystävällistä kuntaa. Kirjasto osallistaa ja luo osallisuutta.

Kirjaston toiminta-ajatus on jo lähtökohtaisesti ympäristöystävällinen. Kirjastoaineisto hankitaan kuntalaisten tarpeita ajatellen ja yhteiseksi. Se kiertää asiakkailta lainassa tehokkaasti. Kirjastopalveluja kehitetään ympäristövaikutukset huomioiden kirjaston ilmasto-ohjelman ja ympäristöhankkeiden avulla. Kirjastopalveluilla on välillisiä vaikutuksia yrityksiin. Kirjastopalveluiden olemassaolo lisää asuin ympäristön vetovoimaisuutta ja asiakasvirtaa alueella sekä luo yhdenvertaisia mahdollisuuksia ja hyvinvointia eri asuinalueilla asuville kuntalaisille. Kirjastot tarjoavat myös tiloja etätöiden tekemiseen ja kokoontumiseen.

Lautakuntaan nähden sitovat mittarit

Mittari	TP 2023	TP 2024	TP 2025	Tavoite 2025	Tavoite 2026
Fyysiset kirjastokäynnit (kpl)	1 235 513	1 366 091	1 235 896	1 300 000	1 200 000
Verkoasiointikäynnit verkkokirjastossa (kpl)	1 295 957	1 559 573	1 605 555	1 200 000	1 400 000
Lainojen kokonaismäärä (kpl)	2 129 103	2 334 995	2 505 889	2 200 000	2 300 000
Nettokustannukset/laina (€)	3,0	2,9	2,7	3,2	3,0
Kirjaston aukiolotunnit	47 430	49 629	49 267	48 000	47 000
Tapahtumien ja koulutusten määrä					1 500
Nettokustannus/asukas (€)					52,2

Museopalvelut

Toimintaympäristö ja sen muutokset

Museopalvelut koostuvat Kuopion kulttuurihistoriallisesta museosta, Kuopion luonnontieteellisestä museosta ja Kuopion taidemuseosta sekä museoiden yhteisestä yleisötyön tiimistä. Museoiden toimintaa ja valtionosuusrahoitusta säätelee museolaki. Museoiden toiminta perustuu Kuopion kaupungin museosäännössä vahvistettuihin museoiden tehtäviin. Kulttuurihistoriallisen museon toimintaa ohjaavat alueellisen vastuumuseon kulttuuriympäristötehtävään sisältyvässä viranomaistyössä muun muassa muinaismuistolaki, alueidenkäyttölaki, rakentamislaki ja laki rakennusperinnön suojelemisesta. Tallentamis- ja säilyttämistehtävät ovat museoiden ydintoimintaa. Museot tuottavat tutkimukseen perustuvaa tietoa ja tarjoavat monipuolisia asiantuntijapalveluita. Museot ovat hyvinvointia edistäviä, helposti saavutettavia, toiminnallisia ja elämyksellisiä oppimisympäristöjä, kulttuurilaitoksia ja asiantuntijaorganisaatioita. Ne tuottavat monipuolisia näyttelyitä ja tapahtumia, jotka osaltaan vahvistavat Kuopion kaupungin vetovoimaa ja palveluita. Kuopion kaupungin museot ovat oman toimialansa alueellisia vastuumuseoita Pohjois-Savossa, luonnontieteellisen museon vastuualueeseen kuuluvat lisäksi Etelä-Savo, Pohjois-Karjala ja Etelä-Karjala. Alueellisilla vastuumuseoilla on museolakiin perustuvat, valtionosuusrahoitetut alueelliset tehtävänsä.

Kuopion museon, Kuopion pääkirjaston ja Kahvila Kantin palvelut muodostavat yhdessä Kantin palvelukokonaisuuden.

Toiminnan painopisteet ja keskeiset muutokset

Museopalveluissa toiminnan painopisteitä ovat vaihtuvien näyttelyiden tuotannot sekä niihin liittyvät museopedagogiset palvelut ja tapahtumat. Näyttely- ja tapahtumatuotannoissa painopistekohderyhminä ovat erityisesti lapset ja nuoret. Asiantuntijapalveluissa painotetaan museolakiin perustuvia alueellisia asiantuntija-, tuki- ja viranomaistehtäviä sekä Kuopion kaupungin kulttuuri- ja luonnonympäristöön sekä taiteeseen, etenkin julkiseen taiteeseen liittyviä tehtäviä. Kokoelmien digitaalisen saavutettavuuden edistämistä jatketaan ja verkkopedagogisia palveluita kehitetään. Taidemuseon uusi perusnäyttely mukaan lukien museon entisen kirjastotilan uusi yleisölle avoin, etenkin nuorille suunnattu Olotila on avoinna. Taidemuseon ja Savonia AMK:n yhteinen Seinätön taide -hanke jatkuu alkuvuoteen 2027. Kulttuurihistoriallisen museon ja Luonnontieteellisen museon yhteisen kokoelmatilan hankesuunnittelu käynnistyy maaliskuussa 2026. Korttelimuseon palvelukonseptin kehittäminen jatkuu hankesuunnittelun merkeissä.

Palkkatukityöllistämisen muutoksen myötä vuonna 2025 museopalveluiden yleisötyön resurssista poistui 4htv:ta, mikä on aiheuttanut museokohteiden aukiolon ja palveluiden rajoittamiseen tarpeen. Edellä mainitun takia on toteutettu vuonna 2025 alkanut ja vuonna 2026 edelleen laajentunut päätöskokonaisuus Korttelimuseon aukiolon supistamisesta, jonka mukaan kohde on avoinna vuonna 2026 yleisölle vain perjantaista sunnuntaihin pois lukien kesä- ja joulusesongit, jolloin aukioloajat ovat laajemmat. Samassa yhteydessä Kuopion museon ja Kuopion taidemuseon keski- viikkojen ilta-aukioloa lyhennettiin tunnilla.

Vaikutukset lapsiin ja nuoriin, ympäristöön ja yrityksiin

Museopalvelut edistävät lasten ja nuorten hyvinvointia monipuolisesti. Museossa lapset ja nuoret ovat näyttelyiden ja tapahtumatuotantojen keskeisiä kohderyhmiä. Alle 18-vuotiaat pääsevät näyttelyihin maksutta, ja museot järjestävät helposti saavutettavia lapsille ja nuorille suunnattuja tapahtumia. Museopedagogista yhteistyötä tehdään mm. päiväkotien ja koulujen kanssa. Museoiden toiminnan yhtenä kulmakivenä on ympäristömyönteisyys ja ympäristövastuullisuus. Kuntalaisten ympäristötietoisuus lisääntyy mm. näyttelyiden välityksellä sekä ympäristö-, kulttuuri- ja taidekasvatuksen keinoin. Opiskelijoiden ilmainen sisäänpääsy -kokeilu Kumma – Kuopion taidemuseossa otetaan käyttöön seuraavasti: Ilmaiseen sisäänpääsyyn Kummassa ovat oikeutettuja kuopiolaisissa oppilaitoksissa (sisältäen lukiot, ammattiopistot- ja oppilaitokset, ammattikorkeakoulu ja yliopisto) opiskelevat. Ilmainen sisäänpääsy toteutetaan joka kuun viimeisenä sunnuntaina. Kokeilu kestää puoli vuotta (6kk) kestäen helmikuun loppuun 2026.

Korttelimuseon aukioloaikaan tehdyt supistukset rajoittavat päiväkotij- ja oppilaitosryhmien vierailut perjantapäiviin, myös esimerkiksi museopedagogista palveluvalikoimaa on jouduttu rajoittamaan museopalvelutasoisesti.

Lautakuntaan nähden sitovat mittarit

Mittari	TP 2023	TP 2024	TP 2025	Tavoite 2025	Tavoite 2026
Näyttelykäynnit museokohteissa (kpl)	129 396	124 451	126 427	143 000	143 000
Museokohteiden aukiolotunnit	6 124	5 995	6 029	5 800	5 510
Järjestetty kokoelma-aineisto (kpl)	2 052 053	2 070 080	2 146 202	2 111 000	2 161 730
Alueellisen vastuumuseon (Kulttuurihistoriallinen museo) viranomaislausuntomäärät (kpl)					600
Nettokustannus/kävijä (€)					42,72
Nettokustannus/asukas (€)	46,75	48,34	46,29	49,03	47,86

Liikuntapaikkapalvelut

Toimintaympäristö ja sen muutokset

Liikuntapaikkapalvelut edistävät kuopiolaisten liikkumista tarjoamalla kuntalaisille palveluita sisä- ja ulkoliikuntapaikoilla. Liikuntapaikat mahdollistavat omatoimisen liikkumisen lisäksi ohjatun liikunnan harrastamiseen niin kuopiolaisille kuin valtakunnallisille sekä kansainvälisille liikkujille ja urheilijoille. Liikuntapaikoilla on myös mahdollista järjestää kaiken kokoisia tapahtumia niin liikunnan, urheilun kuin muidenkin tapahtumien muodossa.

Toiminnan painopisteet ja keskeiset muutokset

Liikuntapaikkapalveluissa toiminnan painopisteenä on palveluiden kehittäminen yhdessä kuntalaisten ja yhteistyökumppaneiden kanssa, muuttuvat asiakastarpeet ja palveluiden saavutettavuus huomioiden. Liikuntapaikkojen palvelumuotoilua jatketaan. Palvelumuotoilun tavoitteena on liikkumisen ja asiakasmäärien lisääntyminen. Kassa- ja kulunvalvontajärjestelmän mahdollistaman verkkokaupan kehittämistä jatketaan ja asiakkaille tarjotaan tukea verkkokaupan käytössä. Palveluiden suunnittelussa ja toteuttamisessa noudatetaan LiikkuvaKuopio-ohjelman tavoitteita.

Myyntin ja markkinoinnin kehittämisessä keskitytään tilojen käyttöasteen kasvattamiseen kohdennetun asiakasvies-tinnän, yhteistyön paikallisten seurojen ja toimijoiden sekä uusien kampanjamallien avulla. Tapahtumamyynnin kasvattamiseksi tehdään tiivistä yhteistyötä elinvoimapalveluiden kanssa ja liikuntapaikkoja hyödynnetään entistä monipuolisemmin tapahtumiin ja asiakastilaisuuksiin. Kultsi-kortin myyntiä kasvatetaan avaamalla uusia myyntikanavia ja vahvistamalla näkyvyyttä digitaalisissa kanavissa. Lisäksi hyödynnetään elinvoimapalveluiden laajaa yritysrekisteriä uusien yritysasiakkaiden tavoittamiseksi, Kultsi-kortin tunnettuuden lisäämiseksi.

Vaikutukset lapsiin ja nuoriin, ympäristöön ja yrityksiin

Liikuntapaikkapalveluiden palvelutarjonnassa on alle 20-vuotiaiden hyvinvointituote, joka mahdollistaa edullisen omaehtoisen liikkumisen liikuntapaikoilla sekä alle 13-vuotiaiden uintitaitoranneke, jonka uskotaan lisäävän lasten uintitaitoa. Alle 18-vuotiaiden vuorovarausten maksut ovat edullisemmat kuin yli 18-vuotiaiden.

Toimivat liikuntapaikat vaikuttavat positiivisesti Kuopion vetovoimaan ja kilpailukykyyn ja siten yritysten työvoiman saantiin. Liikuntapaikkojen rakentamisessa ja hoidossa huomioidaan ympäristöystävällisyys ja palveluiden tuottaminen tapahtuu tiiviissä yhteistyössä eri kumppaneiden kanssa.

Lautakuntaan nähden sitovat mittarit

Mittari	TP 2023	TP 2024	TP 2025	Tavoite 2025	Tavoite 2026
Liikuntapaikkojen käyntikerrat (kpl)	1 582 922	1 839 187	1 962 080	1 750 000	1 900 000
Nettokustannus/asukas (€)					147

Yhteisöpalvelut

Toimintaympäristö ja sen muutokset

Yhteisöpalvelut innostavat yhteistyössä kaupungin muiden palveluiden, järjestöjen ja vapaaehtoistoimijoiden kanssa asukkaita toimimaan oman ja toistensa hyvinvoinnin ja terveyden edistäjinä. Yhteisöpalvelut koostuvat liikunnan ja kulttuuritoiminnan edistämisen palveluista, avustus- ja järjestöpalveluista, asukas- ja yhteisötoiminnasta, hyvinvoinnin, terveyden edistämisen sekä ehkäisevän päihdetyön, sekä hyvinvointitiedolla johtamisen koordinoinnista, maaseutualueiden pitäjäraatitoiminnan koordinoinnista sekä Kino Kuvakukon ja Kino Mantun elokuvatoiminnasta. Hyvinvoiva Kuopio, Liikkuva Kuopio ja Kulttuuri Kuopio -ohjelmia ja Meidän Kuopio -toimintamallia koordinoimalla ja kehittämällä edistetään kuopiolaisten hyvinvointia monialaisesti.

Toiminnan painopisteet ja keskeiset muutokset

Yhteisöpalveluiden toiminnan painopisteenä on strategian ja hyvinvointikertomus ja -suunnitelman mukainen hyvinvoinnin ja osallisuuden edistämisen toiminta kulttuurin, liikunnan, asukas-, yhteisö- ja järjestötoiminnan edistämisen sekä ehkäisevän päihdetyön ja hyvinvoinnin edistämisen koordinoinnin toiminnoissa.

Toimintaa ohjaavat oleellisesti paitsi hyvinvointisuunnitelma, myös Liikkuva Kuopio sekä KulttuuriKuopio -ohjelmat. Vuoden alussa hyväksytyt Meidän Kuopio -toimintamallin mukaisesti vahvistamme edelleen osallisuutta palvelujemme toteuttamisessa ja kehittämisessä. Palveluja kehitetään laajassa yhteistyössä yhdistysten, eri hallinnonalojen toimijoiden sekä asukkaiden kanssa huomioiden monialainen Yhteinen hyvinvointi – ajattelutapa kaikessa toiminnassa. Vastamme pitäjäraatitoiminnasta ja vuoden 2026 muutoksena on kahden uuden pitäjäraadin toiminnan käynnistäminen ja tukeminen.

Asukkaiden hyvinvointiin ja osallisuuteen liittyvän tiedonkeruun ja analysoinnin menetelmiä sekä hyvinvointiviestintää kehitetään systemaattisesti tukemaan niin yhteisöpalvelujen kuin kaupunkitasoista hyvinvointityötä sekä poliittista päätöksentekoa. Kehitämme palautteiden ja osallisuuden seuranta ja lisäämme systemaattisesti niiden hyödyntämistä palvelujen kehittämisessä.

Vuoden 2026 yhtenä uutena painopisteenä on Hyvät väestösuhteet -tematiikan kehittäminen. Vuoden aikana määritetään tavoitteita, kootaan asiantuntijaryhmä ja vahvistetaan eri kohderyhmien vuoropuhelua ja yhteistyötä hyvistä väestösuhteista.

Vaikutukset lapsiin ja nuoriin, ympäristöön ja yrityksiin

Lasten ja nuorten hyvinvoinnin tilannekuva on lähtökohtana palveluiden kehittämiselle. Kokoamme vuosittain tilannekuvaa lasten ja nuorten hyvinvoinnista osana hyvinvointikertomusta. Yhteisöpalveluiden toiminta edistää lasten ja nuorten osallisuutta, yhteisöllisyyttä, harrastustoimintaa, kulttuuriin ja liikuntaan osallisuutta sekä yleisesti lasten ja nuorten terveyttä ja hyvinvointia. Lähtökohtana aina yhteistyö eri sektoreiden kanssa. Toimintamme noudattaa aina kestävä kehityksen periaatteita sekä Yhteinen hyvinvointi - One health -toiminta-ajatusta. Yritysyhteistyö on Yhteisöpalveluissa nykyisellään melko vähäistä, mutta yhteistyömahdollisuuksia kartoitetaan ja sitä pidetään tärkeänä. Kulttuurin edistämisen osalta on avattu uusia yhteyksiä yrityspuolella osana taiteen ja kulttuurin ammattimaisen toiminnan tukemisen tavoitteita.

Lautakuntaan nähden sitovat mittarit

Mittari	TP 2023	TP 2024	TP 2025	Tavoite 2025	Tavoite 2026
Kino Kuvakukon ja Nilsian Mantun kävijöiden määrä (kpl)	28 103	25 063	27 236	25 000	25 000
Tapahtumat (kpl, yli 50 hlöä)	35	50	130	30	50
Tapahtumien osallistujat (hlö)	76 106	52 771	34 092	80 000	80 000
Avustukset €/asukas (€)	31,66	31,47	28,35	29,63	28,82
Asukastoimintaan osallistuvien määrä (hlö)	45 432	42 405	43 292	50 000	50 000
Asukastoimintaa järjestävien kumppaneiden määrä (kpl)	70	83	140	200	150
Nettokustannus/asukas (€)					49,31

Kaupunginteatteri

Toimintaympäristö ja sen muutokset

Kaupunginteatteri edistää Kuopion ja ympäristökuntien asukkaiden viihtyvyyttä ja hyvinvointia järjestämällä teatteri- ja muita kulttuurielämyksiä ja tapahtumia sekä kokous- ja kongressitoimintaa. Kulttuuripalvelutehtävän lisäksi teatteri kasvattaa ja kehittää ulosvuokraustoimintaansa, joka on tärkeä keino lisätä omien tulojen määrää. Teatterin strategiaa jalkauttavassa ohjelmassa teatterin toiminta kiteytettiin ”taiteen ja tapahtumien taloksi”.

Teatterin asiakaskäyttäytyminen on muuttunut. Asiakkaat jättävät lipunostopäätöksensä aiempaa myöhäisempään ajankohtaan. Toimintaympäristön muutos haastaa erityisesti teatterin yhteistyökumppaneita tapahtumatuotannossa.

Kävijämäärät ovat kuitenkin miltei palautuneet koronaa edeltävälle tasolle.

Toiminnan painopisteet ja keskeiset muutokset

Teatterin toiminnan keskeisenä muutoksena aiemman toiminnan rinnalla ovat merkittävät panostukset kokous- ja kongressitoiminnan kehittämiseen muun muassa asiakaslähtöisen palvelumuotoilun keinoin. Ulosvuokraustoiminnan kasvattaminen vaikuttaa teatterin toimintakulttuuriin ja siinä on johdettavaa, mutta toisaalta julkisrahoituksen leikkaukset kannustavat kasvattamaan omien tulojen osuutta.

Teatteri edistää strategiansa mukaisesti saavutettavuus- ja esteettömyysasioita esitystoiminnassaan.

Vaikutukset lapsiin ja nuoriin, ympäristöön ja yrityksiin

Teatteri pyrkii huomioimaan ympäristövaikutukset kaiken toiminnan suunnittelussa. Teatteri on kaikille kävijöilleen, myös lapsille ja nuorille avoin, valvottu ja turvallinen tiloja. Ohjelmiston suunnittelussa lapsille ja nuorille suunnattu toiminta muodostaa oman tärkeän kokonaisuuden. Tavoitteena on tarjota Kuopion lapsille ja nuorille upeita kulttuurielämyksiä ja mahdollisuuksia osallistua taiteen tekemiseen ammattilaisten rinnalla ja kasvattaa samalla uusia yleisöjä. Teatterilla järjestetään teatterileiri, sekä nuorten teatterinharrastajien ryhmä, erityistä tukea tarvitsevien teatteriryhmä, olemme mukana taidetestaajat hankkeessa, järjestämme kulttuuripolkua ja kulissiturkituksia. Nuorille on myös käytössä erittäin edulliset viime hetken liput.

Lautakuntaan nähden sitovat mittarit

Mittari	TP 2023	TP 2024	TP 2025	Tavoite 2025	Tavoite 2026
Teatteritalon kaikki kävijät (kpl)	77 881	94 295	88 734	80 000	100 000
Omien tuotantojen katsojat					50 000
Omien tuotantojen esitysten määrä (kpl)	295	292	272	250	250
Muiden tapahtumien määrä (kpl)					250
Nettokustannus/teatteriesitysten (omat ja vierailut) katsoja (€)	74,21	57,48	62,10	64,28	69,82
Nettokustannus/asukas (€)					41,02

Musiikkikeskus ja kaupunginorkesteri

Toimintaympäristö ja sen muutokset

Musiikkikeskus ja kaupunginorkesteri edistävät Kuopion ja ympäristökuntien asukkaiden viihtyvyyttä ja hyvinvointia järjestämällä musiikki- ja muita kulttuurielämyksiä ja tapahtumia sekä kokous- ja kongressitoimintaa. Kulttuuripalvelutehtävän lisäksi musiikkikeskus kasvattaa ja kehittää ulosvuokraustoimintaansa, joka on tärkeä keino lisätä omien tulojen määrää. Asiakaskäyttäytyminen on muuttunut koronan jälkeen. Asiakkaat jättävät lipunostopäätöksensä aiempaa myöhäisempään ajankohtaan.

Toiminnan painopisteet ja keskeiset muutokset

Toiminnan painopisteenä musiikkikeskuksella on kaupunginorkesterin kotisalina toimiminen. Talossa toimivat lisäksi oppilaitokset (Sibelius-Akatemia, Kuopion konservatorio ja Savonia AMK). Musiikkikeskuksen liiketoiminnalla (muut tapahtumat) on keskeinen merkitys palveluprosessin omien tulojen keräämiselle ja kasvattamiselle.

Vaikutukset lapsiin ja nuoriin, ympäristöön ja yrityksiin

Lapset ja nuoret ovat erityinen ja huomioitu kohderyhmä musiikkikeskuksen strategiaa jalkauttavassa ohjelmatyössä. Musiikkikeskus on monen kuopiolaislapsen ja -nuoren tärkeä harrastus- ja opiskelupaikka. Tilat ovat lapsille ja nuorille avoimia, valvottuja ja turvallisia. Ohjelmiston suunnittelussa lapsille ja nuorille suunnattu toiminta muodostaa oman tärkeän kokonaisuuden ja orkesteri tekee yleisötyötä lasten ja nuorten suuntaan. Tavoitteena on tarjota Kuopion lapsille ja nuorille upeita kulttuurielämyksiä ja mahdollisuuksia osallistua taiteen tekemiseen ammattilaisten rinnalla ja kasvattaa samalla uusia yleisöjä.

Lautakuntaan nähden sitovat mittarit

Musiikkikeskus

Mittari	TP 2023	TP 2024	TP 2025	Tavoite 2025	Tavoite 2026
Muiden tapahtumien kuin orkesterin konserttien kävijät (kpl)					60 000
Muiden tapahtumien kuin orkesterin konserttien määrä (kpl)					120
Musiikkikeskuksen nettokustannukset / muut kuin orkesterin konserttien kävijät (€)					10,80
Musiikkikeskuksen nettokustannukset / asukas (€)					5,07

Kaupunginorkesteri

Mittari	TP 2023	TP 2024	TP 2025	Tavoite 2025	Tavoite 2026
Salien omien konserttien täyttöaste (%)					80
Omien konserttien määrä (kpl)	209	205	240	150	240
Omien konserttien kuulijat (kpl)	31 481	41 618	46 963	30 000	50 000
Orkesterin nettokustannukset / omien konserttien kuulijat (€)					87,28
Orkesterin nettokustannukset / asukas (€)					34,19

Työ ja mielen hyvinvointi - Mieliteko 2.0

Kuopion kaupunki on päätoteuttajana Työ ja mielen hyvinvointi - Mieliteko 2.0 -ryhmähankkeessa, joka päättyy 31.8.2026. Muut toteuttajat ovat Itä-Suomen yliopisto, Savonia-ammattikorkeakoulu ja Humanistinen ammattikorkeakoulu. Rahoituksesta 80 % tulee ESR+-rahoituksesta. Muiden mukana olevien Pohjois-Savon kuntien rahoitusosuus kattaa ryhmähankkeen maksatushakemusten mukaan 6,5–10 %. Kuopion omarahoitusosuus on 10–13,5 %.

Kuopion osahankkeelle on hankesuunnitelmaan kirjattu kaksi toimenpidettä: 1) työhyvinvoinnin muutosvalmennus ja 2) vaikuttava muutosviestintä. Kuopion kaupungin toteuttamassa osahankkeen kokonaistavoite on valmentaa 576 työssäkäyvää henkilöä ja osallistaa 94 yritystä tai työpaikkaa.

Hankkeen osallistujatavoite on saavutettu vuonna 2025. Hankesuunnitelman mukaisesti vuonna 2026 keskitytään toiminnan juurruttamiseen Mielitekoagentti/-lähettiläs toiminnan pilotoinnin avulla. Loppuvuodesta 2025 käynnistyneet muutosvalmennukset saatetaan loppuun kevään 2026 aikana. Toiminnan keskiössä on monikanavainen – ja ääninen viestintä. Pääviestintäkanavana on www.mielitekocomedia.fi.

Hankkeessa työskentelee hankerahoituksella projektipäällikkö, kaksi muutosvalmentajaa ja kaksi viestintäasiantuntijaa. Hankesihtööri työskentelee 50 % työpanoksella ja nämä palkkakulut katetaan hankkeen flat rate -osuudesta. Hankejohtaja työskentelee Kuopion kaupungin perusrahoituksella.

Mieliteko 1.0 -hankekaudella perustettiin (vuonna 2022) Mielitekorahasto, joka on kokonaisuudessaan Kuopion kaupungin omistama. Rahasto kartuttaa varoja pääsääntöisesti Valtiokonttorin myöntämällä perintövaroilla. Vuonna 2026 Mielitekorahaston toimintaa vakiinnutetaan ja samalla kehitetään aktiivisesti. Mielitekorahaston toiminnasta vastaa hoitokunta, joka on Hyvinvoinnin edistämisen lautakunnan nimeämä. Nykyisen hoitokunnan toimikausi päättyy 31.8.2026 ja kesällä 2026 valitaan uusi hoitokunta seuraavalle kolmivuotiselle toimikaudelle (1.9.2026-31.8.2029).